

รูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ รังสรรค์ มณีเล็ก

THE MODEL FOR EFFECTIVE BASIC EDUCATION RESOURCE MANAGEMENT RANGSAN MANEELEK

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ มีขั้นตอนการวิจัยดังนี้ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาของการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน แหล่งข้อมูล ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและแผน/การเงินสินทรัพย์ และผู้อำนวยการโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ การสร้างรูปแบบฯ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาของการบริหารฯ มากร่างรูปแบบฯ และ ประเมินรูปแบบฯ โดย ผู้ทรงคุณวุฒิ เครื่องมือที่ใช้ในวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบประเมิน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐานปัจจุบัน คือ มีปัจจัยเอื้อในการบริหารจัดการทรัพยากร เนื่องจากมีการออกกฎหมายและหลักเกณฑ์ แนวปฏิบัติหลายฉบับ สภาพปัญหา พบว่า หน่วยงานภาครัฐส่วนใหญ่ยังวางแผนการใช้งบประมาณและการคิดต้นทุนได้ไม่สมบูรณ์ โดยเฉพาะเรื่องการจัดสรรที่ดิน ทั้งต้นทุนกิจกรรมและต้นทุนผลผลิต ผลการกร่างรูปแบบฯ พบว่า มีองค์ประกอบที่สำคัญได้แก่ ชื่อรูปแบบฯ วัตถุประสงค์ หลักการ กระบวนการ และเงื่อนไขความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้ ผลการประเมินรูปแบบฯ ในเรื่องความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ พบว่า ความถูกต้องและความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมาก

คำสำคัญ : รูปแบบ, การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ

Abstract

The purpose of this research is to develop a model for effective basic education resource management. Collect data by studying relevant documents and research. Inquiries and interviews Representatives from the Bureau of the Budget, Department of Central Accounting, Higher Education Institutions The Secretariat of the Council of Education Office of the Permanent Secretary for Education Office of the Basic Education Commission The Office of Educational Service Area, School District and the School of Education, The data were analyzed using mean, standard deviation and content analysis. The results showed that the

context of input factors Process of the project. All in all, the level is very high. The output of the project. Compared with the criteria found. All aspects passed the evaluation criteria. And the satisfaction rating. The overall picture is at the highest level. The basic model of effective resource management consists of the objectives, principles, processes and conditions of successful implementation of the model. The results of the evaluation of the basic model of basic education resource management in terms of accuracy, appropriateness, feasibility and usefulness were found to be most accurate and useful. It is very appropriate and feasible.

Keywords : model , effective basic education resource management.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 หมวดที่ 3 สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล ส่วนที่ 3 สิทธิและเสรีภาพในการศึกษา มาตรา 49 บัญญัติไว้ว่า (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

“บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ผู้ยากไร้ ผู้พิการ หรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ต้องได้รับสิทธิตามวรรคหนึ่ง และการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิตย่อมได้รับความคุ้มครองและส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ”

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดสิทธิและหน้าที่เอาไว้ในหมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 10 การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร และการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสอง ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ ต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะพบว่าประเทศไทยมีปัจจัยเอื้อหรือโอกาสในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพเป็นอย่างมาก เพราะเรามีรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและกฎหมายแม่บททางการศึกษาอีกหลายฉบับที่กำหนดเป้าหมายปลายทาง และแนวทางในการดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันนี้ เรายังจัดการศึกษาได้ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่กำหนดไว้ จากการศึกษางบประมาณรายจ่ายเพื่อการศึกษาของประเทศไทย ปี 2551-2556 พบว่า งบประมาณเพื่อการศึกษาของประเทศไทยในรอบ 7 ปีที่ผ่านมาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี และอยู่ในปริมาณที่สูง (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI), 2556) แต่เมื่อพิจารณา

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนไทยในภูมิภาคเดียวกัน พบว่า คะแนนการสอบ TIMSS : Trends in International Mathematics and Science Study ที่สมาคมนานาชาติเพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา (International Association for the Evaluation Achievement : IEA) ร่วมกับสมาชิก 63 ประเทศ และ 14 รัฐ ประเมินความสามารถทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ทุก ๆ 4 ปี และคะแนนการสอบ PISA : Programmed for International Student Assessment ซึ่งองค์การเพื่อความร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organization for Economic Co-operation and Development : OECD) ร่วมกับประเทศสมาชิก 65 ประเทศ ประเมินการอ่าน(Reading Literacy) คณิตศาสตร์ (Mathematics Literacy) และวิทยาศาสตร์ (Science Literacy) นักเรียนอายุ 15 ปี ทุก ๆ 3 ปี พบว่า การประเมินครั้งล่าสุด นักเรียนไทยมีคะแนนผลการสอบต่ำกว่า สิงคโปร์ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ จีน-ฮ่องกง จะสูงกว่าก็มีเพียงมาเลเซียและอินโดนีเซียเท่านั้น (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI), 2556) จากการศึกษาของสมชัย ฤชุพันธุ์ และคณะ (2550) พบว่า สาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีดังนี้ รัฐมุ่งให้บริการการศึกษาผ่านหน่วยงานที่ให้บริการทางการศึกษาที่เป็นส่วนราชการ (Supply side) สูงมาก ถึงร้อยละ 96.4 ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาน้อยมาก บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติบางส่วนไม่สอดคล้องกับบริบทของสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ไม่สามารถลดความเหลื่อมล้ำในโอกาสและคุณภาพการศึกษา การบริหารจัดการศึกษาขาดความเป็นอิสระและความคล่องตัว ทุนและทรัพยากรเพื่อการศึกษาไม่สามารถสนองตอบต่อความต้องการในการพัฒนาการศึกษาได้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ โครงสร้างประชากรมีแนวโน้มลดลง กระทบต่อต้นทุนการผลิต สอดคล้องกับการศึกษาสภาพการจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเชื่อมโยงกับประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการใช้ทรัพยากร พบว่า ในปีการศึกษา 2556 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีโรงเรียนขนาดเล็กถึง 15,386 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 49.60 ของโรงเรียนทั้งหมด 31,021 โรงเรียน ซึ่งนับว่าสูงมาก และมีปัญหาในเรื่องประสิทธิภาพในการใช้งบประมาณ อัตราส่วนครู : นักเรียน ซึ่งโดยเฉลี่ยประมาณ 1 : 20 แต่ถ้าวินิจฉัยเฉพาะกลุ่มแล้ว พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่มีอัตราส่วนครูต่อนักเรียน เท่ากับ 1 : 9-13 ซึ่งนับว่าต่ำมาก งบประมาณส่วนใหญ่เป็นงบบุคลากร งบดำเนินงานมีน้อยมากคิดเป็นอัตราส่วน 80 : 20 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียนถึงแม้มีอำนาจในการบริหารงบประมาณ แต่ก็เป็งบประมาณส่วนน้อย สอดคล้องกับผลการศึกษาของสำนักงาน (2542) ได้วิเคราะห์สาเหตุของการปฏิรูประบบทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาไม่มีความก้าวหน้าในการดำเนินงาน เพราะ การปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมาเน้นการปรับโครงสร้างองค์กร โครงสร้างการบริหารงานบุคคล โดยมุ่งหวังว่าสถานะและค่าตอบแทนครูที่สูงขึ้นจะทำให้คุณภาพการศึกษาสูงขึ้น โครงสร้างการบริหารและกระบวนการบริหารมิได้สิ้นสุดหรือจบลงที่สถานศึกษา ดังนั้นการบริหารและการจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาจึงไม่อิสระและคล่องตัวเท่าที่ควร ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการบริหารและการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด จากการวิเคราะห์ผลการจัดสรรงบประมาณที่ผ่านมา พบว่า สัดส่วนการจัดสรรงบประมาณมีสัดส่วนที่ไม่ค่อยเหมาะสม กล่าวคือ งบประมาณส่วนใหญ่เป็นเรื่องของเงินเดือน ค่าจ้างประจำ และค่าจ้างชั่วคราว งบประมาณที่นำมาใช้พัฒนาคุณภาพมีน้อยมาก นอกจากนั้นใน

แต่ละแห่ง ยังมีปัญหาเรื่องความไม่เสมอภาคในการได้รับงบประมาณอีกด้วย กรณีดังกล่าว เป็นเพียงการวิเคราะห์ในด้านของการจัดสรรเพียงด้านเดียว หากพิจารณาในด้านของการใช้งบประมาณแล้ว นับว่ายังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร กล่าวคือ ยังขาดความยืดหยุ่นในการบริหารงบประมาณ มีแรงจูงใจต่ำมากในการบริหารงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554) สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมชัย ฤชุพันธุ์ และคณะ (2550) และสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI, 2556) ที่สรุปไว้ว่า ประเทศไทยไม่ได้มีปัญหาในเรื่องงบประมาณเพื่อจัดการศึกษาไม่เพียงพอ แต่มีปัญหาในเรื่องประสิทธิภาพของการบริหารจัดการงบประมาณดังกล่าว ดังนั้น การเพิ่มทรัพยากรเพื่อการศึกษา เช่น งบประมาณทางการศึกษาก็ไม่สามารถรับประกันความสำเร็จในการเพิ่มคุณภาพการศึกษาได้ ซึ่งสิ่งที่มีผลต่อคุณภาพนักเรียนเป็นอย่างมาก ก็คือ คุณภาพครู และรัฐจะต้องมีกลไกในการสร้าง ความรับผิดชอบในการจัดการศึกษา (accountability) ในแต่ละระดับให้ชัดเจน

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพขึ้น ซึ่งเป็นการศึกษาวิจัยที่ครอบคลุมทั้งสองมิติ คือ ทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาทั้งปวงไม่เฉพาะแต่เรื่องงบประมาณเท่านั้น สำหรับในกระบวนการจัดการนั้น ก็ได้ศึกษาตลอดแนวตั้งแต่การวางแผนทรัพยากร จัดแสงหาทรัพยากร การจัดสรรทรัพยากร การใช้ทรัพยากร การติดตามและประเมินผลการใช้ทรัพยากร และในการออกแบบรูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำเสนอข้อมูลให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นและเป็นไปตามเจตนารมณ์ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ มีวัตถุประสงค์ย่อยดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาของการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ
3. เพื่อประเมินและปรับปรุงรูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ มีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาของการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน แหล่งข้อมูล ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 5 คน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 5 คน ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและแผน/การเงินสินทรัพย์ จำนวน 5 คน และ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาในการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 ด้าน คือ ด้านการวางแผนทรัพยากร การแสวงหาทรัพยากร การจัดสรร

ทรัพยากร การใช้ทรัพยากร ด้านการติดตามและประเมินผลการใช้ทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน
เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ การวิเคราะห์เนื้อหา

ตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ
โดยการนำข้อมูลที่ได้จากตอนที่ 1 มาयर่างรูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้น
พื้นฐาน ด้านการวางแผนทรัพยากร ด้านการระดมทรัพยากร ด้านการจัดสรรทรัพยากร ด้านการใช้
ทรัพยากร ด้านการติดตามและประเมินผลการใช้ทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดหลักการ 5
ประการ คือ หลักความเสมอภาค (Equality) หลักความเป็นธรรม (Equity) หลักความพอเพียง
(Adequacy) หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) และหลักความรับผิดชอบ (Accountability) โดยคำนึงถึง
ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ที่จะได้รับ โดยผู้วิจัย

ตอนที่ 3 ประเมินและปรับปรุงรูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐานที่
มีประสิทธิภาพ แห่่งข้อมูลได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 คน
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบประเมินเพื่อประเมินความถูกต้อง (Accuracy) ความเหมาะสม
(Propriety) ความเป็นไปได้ (Feasibility) และความเป็นประโยชน์ (Utility) ของรูปแบบการบริหาร
จัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ชนิด 5 ระดับ
การรวบรวมข้อมูลโดยการสอบถามความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและปัญหาของการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1 สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ปัจจุบันมีปัจจัยเอื้อสองประการในการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียน คือ มีการออกกฎหมาย
และหลักเกณฑ์ แนวปฏิบัติหลายฉบับที่มีเจตนารมณ์เพื่อให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนสามารถบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้น
พื้นฐาน เช่น การวางแผนทรัพยากร การแสวงหาทรัพยากร การจัดสรรทรัพยากร การใช้ทรัพยากร การ
ติดตามและประเมินผลการใช้ทรัพยากร

1.2 สภาพปัญหาของการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้าน
การวางแผนทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐส่วนใหญ่วางแผนการใช้
งบประมาณและการคิดต้นทุนได้ไม่สมบูรณ์ โดยเฉพาะเรื่องการคิดต้นทุน ทั้งต้นทุนกิจกรรมและต้นทุน
ผลผลิต ทั้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนยัง
ไม่ค่อยให้ความสำคัญมากนักและยังมองไม่เห็นประโยชน์เท่าที่ควร ด้านการแสวงหาทรัพยากรเพื่อ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาตามที่เสนอไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมนั้น ยังไม่ได้ดำเนินการอย่างจริงจัง การเก็บเงินบำรุงการศึกษา
ไม่สามารถระทำได้ทุกพื้นที่ เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่มีฐานะยากจน สภาพเศรษฐกิจของแต่ละ
พื้นที่มีลักษณะแตกต่างกัน ดังนั้น จึงมีความเหลื่อมล้ำกันในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้น
พื้นฐาน ปริมาณรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งแตกต่างกัน ประกอบกับวิสัยทัศน์ และ

ภาวะผู้นำของผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างกันจึงทำให้หน่วยงานทางการศึกษาได้รับการสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษาแตกต่างกัน ด้านการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ อัตราการจัดสรรงบประมาณยังไม่เท่าเทียมระหว่างเด็กประเภทเดียวกัน (มีการจำแนกเด็กไว้ 4 ประเภท คือ เด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส เด็กพิการและเด็กที่มีความสามารถพิเศษ) ในโรงเรียนแต่ละประเภท (โรงเรียนปกติ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ โรงเรียนศึกษาพิเศษโรงเรียนที่เป็นศูนย์บ่มเพาะอัจฉริยภาพ โรงเรียนจุฬาภรณ) ด้านการใช้ทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ มีกฎ ระเบียบและแนวปฏิบัติของสำนักงานงบประมาณ กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ทำให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนขาดอิสระและไม่คล่องตัวในการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการติดตามและประเมินผลการใช้ทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่น กฎกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบ ติดตามและการประเมินตามมาตรฐาน 62 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ยังไม่ได้ประกาศใช้ อยู่ในขั้นตอนการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพมีทั้งหมด 5 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ชื่อรูปแบบ รูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เพื่อให้การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

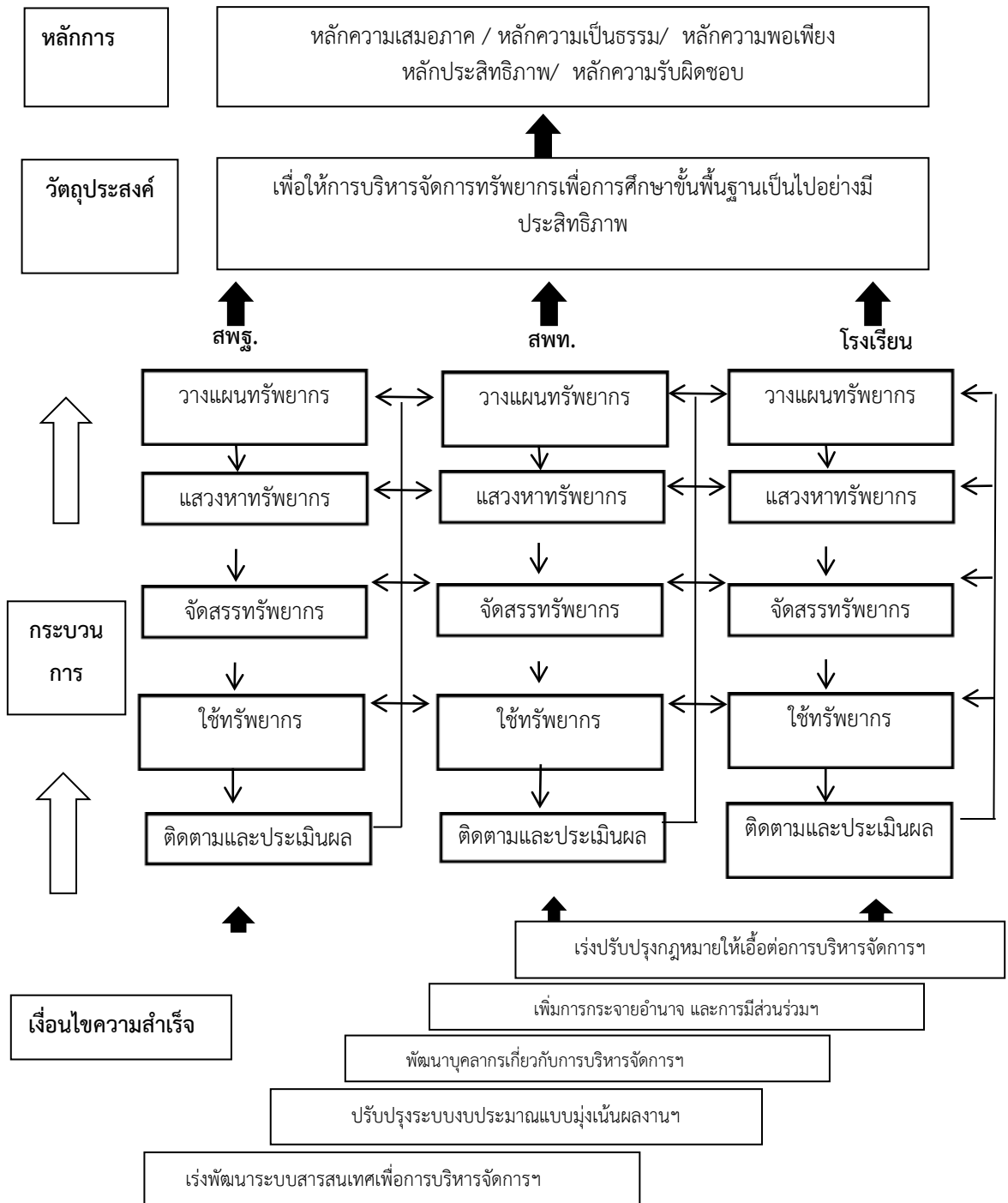
องค์ประกอบที่ 3 หลักการของรูปแบบ ได้แก่ หลักความเสมอภาค (Equality) หลักความเป็นธรรม (Equity) หลักความพอเพียง (Adequacy) หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) และหลักความรับผิดชอบ (Accountability)

องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการของรูปแบบ ได้แก่ วางแผนทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Planning) แสวงหาทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Mobilization) จัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Allocation) ใช้ทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Execution) และติดตามและประเมินผลการใช้ทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Monitoring and Evaluation)

องค์ประกอบที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้ ได้แก่ เร่งพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Management Information System Development) ปรับปรุงระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (Performance based budgeting system Revision) พัฒนาคู่มือเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Professional development) เพิ่มการกระจายอำนาจ และการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ (Decentralization and Participation Encouragement) และเร่งปรับปรุงกฎหมายให้เอื้อต่อการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Regulation reform Improvement)

รูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ

3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน รูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าผลการประเมิน ความถูกต้องและความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76 , 4.73 , 4.45 และ 4.20 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและในแต่ละมิติของเกณฑ์การประเมิน พบว่า ทุกด้านของกระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐานมีผลการประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ยกเว้น ด้านการแสวงหาทรัพยากรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และความเป็นไปได้อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.21 และ 3.47 ตามลำดับ ด้านการจัดสรรทรัพยากร ด้านการใช้ทรัพยากร การติดตามและประเมินผลการใช้ทรัพยากรมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.01, 4.48 และ 4.39 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายการพัฒนาารูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ ดำเนินการดังนี้

สภาพปัจจุบันและปัญหาของการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีดังนี้

สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัจจุบันมีปัจจัยเอื้อสองประการในการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียน คือ มีการออกกฎหมายและหลักเกณฑ์ แนวปฏิบัติหลายฉบับที่มีเจตนารมณ์เพื่อให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนสามารถบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่น การวางแผนทรัพยากร การแสวงหาทรัพยากร การจัดสรรทรัพยากร การใช้ทรัพยากร การติดตามและประเมินผล การใช้ทรัพยากร แต่พบว่าสภาพปัญหาของการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการวางแผนทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐส่วนใหญ่วางแผนการใช้งบประมาณและการคิดต้นทุนได้ไม่สมบูรณ์ โดยเฉพาะเรื่องการคิดต้นทุน ทั้งต้นทุนกิจกรรมและต้นทุนผลผลิต ทั้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนยังไม่ค่อยให้ความสำคัญมากนักและยังมองไม่เห็นประโยชน์เท่าที่ควร ด้านการแสวงหาทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาตามที่เสนอไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมนั้น ยังไม่ได้ดำเนินการอย่างจริงจัง การเก็บเงินบำรุงการศึกษาไม่สามารถระทำได้ทุกพื้นที่ เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่มีฐานะยากจน สภาพเศรษฐกิจของแต่ละพื้นที่มีลักษณะแตกต่างกัน ดังนั้น จึงมีความเหลื่อมล้ำกันในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปริมาณรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งแตกต่างกัน ประกอบกับวิสัยทัศน์ และภาวะผู้นำของผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างกันจึงทำให้หน่วยงานทางการศึกษาได้รับการสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษาแตกต่างกัน ด้านการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ อัตราการจัดสรรงบประมาณยังไม่เท่าเทียมระหว่างเด็กประเภทเดียวกัน (มีการจำแนกเด็กไว้ 4 ประเภท คือ เด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส เด็กพิการและเด็กที่มีความสามารถพิเศษ) ในโรงเรียนแต่ละประเภท (โรงเรียนปกติ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ โรงเรียนศึกษาพิเศษโรงเรียนที่เป็นศูนย์บ่มเพาะอัจฉริยภาพ

โรงเรียนจุฬาภรณ) ด้านการใช้ทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ มีกฎ ระเบียบและแนวปฏิบัติของสำนักงบประมาณ กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ทำให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนขาดอิสระและไม่คล่องตัวในการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการติดตามและประเมินผลการใช้ทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่น กฎกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบ ติดตามและการประเมินตามมาตรา 62 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ยังไม่ได้ประกาศใช้ อยู่ในขั้นตอนการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากสภาพปัจจุบันและปัญหาของการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานยังมีปัญหอยู่มาก อาจเกิดจากการระดมทรัพยากรจากภาคส่วนต่าง ๆ ยังทำได้น้อยและ โดยทั่วไปก็มักนึกถึงงบประมาณซึ่งจริงแล้ว งบประมาณเป็นส่วนหนึ่งของทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐานเท่านั้น ทรัพยากรดังกล่าวอาจเป็นรายได้ของโรงเรียนที่เกิดจากการลงทุน ได้ประโยชน์จากทรัพย์สินที่มีอยู่ การให้บริการด้านต่าง ๆ เงินบริจาค หรือรายได้จากการเก็บเงินค่าธรรมเนียมต่าง ๆ และรวมไปถึงสิ่งที่ได้มาและเกิดประโยชน์ต่อการศึกษา แต่ไม่ได้เป็นตัวเงิน เช่น แรงงาน ภูมิปัญญา วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม โรงเรียนและหน่วยงานทางการศึกษาแต่ละแห่งก็ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีบริบทต่างกัน ดังนั้น การได้มาซึ่งทรัพยากรดังกล่าวก็มีความแตกต่างกันไปด้วย ปัจจุบันการคำนวณต้นทุนมาตรฐาน ทั้งต้นทุนกระบวนการ (activity based costing) และต้นทุนผลผลิต (output costing) ยังไม่ได้ดำเนินการอย่างจริงจังและเพียงพอ จึงก่อให้เกิดปัญหาในเรื่อง การจัดทำงบประมาณ หรือระดมทรัพยากรให้พอเพียงตามมาตรฐานที่ควรจะเป็น เนื่องจากไม่ทราบต้นทุนกระบวนการ หรือต้นทุนผลผลิตที่แท้จริง ดังนั้นความพอเพียงของทรัพยากรจึงเป็นความพอเพียงตามความรู้สึกที่ต้องการจะใช้ทรัพยากรแล้วไม่มีจะใช้ ไม่ใช่ความพอเพียงโดยเทียบกับต้นทุนมาตรฐาน งบประมาณเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน เป็นต้นทุนขั้นต่ำที่จะนำไปใช้จัดการศึกษาให้ได้ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมาตรฐานดังกล่าวก็เป็นมาตรฐานขั้นต่ำที่พึงพอใจ ไม่ใช่มาตรฐานที่เป็นเลิศระดับนานาชาติ หากต้องการให้ผลการจัดการศึกษามีความเป็นเลิศ ก็ต้องมีการเพิ่มความเข้มข้นของมาตรฐานการศึกษาให้สูงขึ้นและทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐานคงต้องเพิ่มมากขึ้นกว่าปัจจุบัน ซึ่งทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าวอาจถูกระดมมาจากทุกภาคส่วน จากหน่วยงานภาครัฐด้วยกัน หรือจากภาคเอกชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ และในบางโอกาสอาจต้องให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในบางส่วนของจัดการศึกษาด้วย ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของ สมชัย ฤชุพันธุ์และคณะ (2550) และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยสถาบันพัฒนาสยาม (2552) ที่ระบุว่า ผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาในส่วนที่เกินกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่รัฐพึงจัดให้กับนักเรียนทุกคน นอกจากนั้นพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ยังได้ระบุเกี่ยวกับภาษีเพื่อการศึกษาเอาไว้ แต่ในทางปฏิบัติจริงยังไม่สามารถดำเนินการได้ตามเจตนารมณ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการกำหนดรายละเอียดของภาษีดังกล่าวยังไม่ชัดเจน ซึ่งอาจทำให้เกิดความซ้ำซ้อนระหว่างการใช้ภาษีทางอ้อมและภาษีทางตรงเพื่อการศึกษา รวมไปถึงการปรับปรุงแก้ไขมาตรการในการจูงใจเพื่อให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ทั้งนี้หลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในปัจจุบันบางหลักเกณฑ์เป็นอุปสรรคต่อการระดมทรัพยากรเพื่อ

การศึกษา เช่น รายการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษากำหนดไว้ไม่ครอบคลุมทุกรายการ ขั้นตอนมีความยุ่งยาก ลำบาก เป็นต้น

การสร้างรูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ มีดังนี้

รูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ พบว่ามีองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ ทั้งหมด 5 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ชื่อรูปแบบ รูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เพื่อให้การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ องค์ประกอบที่ 3 หลักการของรูปแบบ ได้แก่ หลักความเสมอภาค (Equality) หลักความเป็นธรรม (Equity) หลักความพอเพียง (Adequacy) หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) และหลักความรับผิดชอบ (Accountability) องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการของรูปแบบ ได้แก่ วางแผนทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Planning) แสวงหาทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Mobilization) จัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Allocation) ใช้ทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Execution) ติดตามและประเมินผลการใช้ทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Monitoring and Evaluation) องค์ประกอบที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้ ได้แก่ เร่งพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Management Information System Development) ปรับปรุงระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (Performance based budgeting system Revision) พัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Professional development) เพิ่มการกระจายอำนาจ และการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ (Decentralization and Participation Encouragement) และ เร่งปรับปรุงกฎหมายให้เอื้อต่อการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Regulation reform Improvement) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า องค์ประกอบทั้งหมดที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัยที่ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ตามหลักการ ทฤษฎี และมีผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้นได้ร่วมให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็น จึงทำให้ได้ รูปแบบฯ ที่สร้างขึ้น มีความสมบูรณ์ มีองค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อยที่มีความชัดเจน สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริง ที่มีความชัดเจนเป็นขั้นตอน สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานบนพื้นที่สูงและทุรกันดาร ที่ทำการศึกษาโดย มนต์ภัสร์ มโนการณ (2555) พบว่า มีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้า องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน (Planning : P) การจัดองค์การ (Organizing : O) การลงมือปฏิบัติ (Doing : D) การควบคุม (Controlling : C) และการปรับปรุง (Acting : A) และมีภารกิจ (Motivating : M) เป็นกลไกในการขับเคลื่อนทุกขั้นตอน และ องค์ประกอบที่ 3 ผลผลิต และองค์ประกอบที่ 4 เงื่อนไขความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้

การประเมินรูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ พบว่า ผลการประเมินความถูกต้องและความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมาก ทั้งนี้อาจจะเกิดจากรูปแบบที่ได้พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับสภาพปัญหา

และความต้องการของผู้เกี่ยวข้องที่สามารถนำไปใช้ได้จริง ซึ่งจะทำให้คนไทยได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพเท่าเทียมกัน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้มากที่สุด เพราะความเหลื่อมล้ำทางด้านโอกาสและคุณภาพทางการศึกษาเป็นสาเหตุส่วนหนึ่งที่ส่งผลต่อการเรียนการสอนซึ่งทำให้นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง(คะแนน PISA) ใช้ทรัพยากรทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ (สาคร สุขศรีวงศ์, 2553) นอกจากนี้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นจะยังมีข้อเสนอแนะในการจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับหลักความเสมอภาค หลักความเป็นธรรม หลักความพอเพียงแล้วละก็ โดยต้องเพิ่มเติมองค์ประกอบในสูตรการจัดสรรงบประมาณ เพื่อชดเชยความด้อยโอกาสและความต้องการพิเศษของนักเรียน ดังนั้น หากจะจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ผู้ปกครองนักเรียน/นักเรียนให้มากขึ้นกว่าเดิมก็จะต้องมีการปรับปรุงระเบียบกฎหมายให้เอื้อต่อการดำเนินการดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งค่าเล่าเรียน ค่าบำรุงการศึกษา รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการดำเนินการเรื่องต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอนด้วยแล้วคงต้องใช้เวลาอีกระยะหนึ่ง เพราะโอกาสในการให้ผู้ปกครองนักเรียนสามารถเลือกโรงเรียนให้บุตรหลานของตนตามความต้องการนั้นยังไม่สามารถเลือกได้อย่างอิสระเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรนาระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์มาใช้ เพื่อกำหนดจำนวนโรงเรียนที่เหมาะสมสอดคล้องกับโครงสร้างประชากรที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด
2. ควรมีการกระจายอำนาจให้โรงเรียนเป็นนิติบุคคลอย่างแท้จริง มีอิสระและคล่องตัวในการตัดสินใจตามหลักธรรมาภิบาล
3. ควรเพิ่มศักยภาพและความสามารถในการหารายได้ของโรงเรียนเพื่อนำรายได้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาอย่างคุ้มค่า
4. ควรปรับเปลี่ยนเจตคติของชุมชน ผู้ปกครองให้ทุกคนตระหนัก มีความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียน รับรู้ในบทบาท หน้าที่ และมีส่วนร่วมในการจัดและพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. ควรให้ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมรับผิดชอบ ภาระค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาในส่วนที่เกินกว่าต้นทุนมาตรฐานของผลผลิตที่รัฐพึงจัดให้กับนักเรียนทุกคน
6. ควรกำหนดมาตรการทางภาษีให้เกิดการมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เช่น การยกเว้นภาษีโรงเรือน ลดหย่อนภาษีเงินได้สำหรับเงินบริจาคทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการนำรูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพไปใช้ในการปฏิบัติจริง
2. ควรศึกษาเรื่องบัญชีรายจ่ายเพื่อการศึกษาแห่งชาติ (National Education Account)
3. ควรศึกษาและเผยแพร่เทคนิคการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของการใช้จ่ายงบประมาณ เช่น การวิเคราะห์ DEA (Data Envelopment Analysis) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

4. การศึกษาและพัฒนาระบบการติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของภาครัฐ (Public Expenditure Tracking Survey)

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2545 กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟิค.

มนต์นัส มโนการณ. (2555). การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานบนพื้นที่สูงและทุรกันดาร. วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยนเรศวร.

สำนักงานประมาณ. (2542). การปรับปรุงระบบการจัดการงบประมาณ. กรุงเทพฯ : กระทรวงสำนักนายกรัฐมนตรี.

สถาบันพัฒนาสยาม. (2552). โครงการวิจัย เรื่องมาตรการทางภาษีอากรเพื่อส่งเสริมการศึกษา. กรุงเทพฯ : มปป.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI). (2556). ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดความรับผิดชอบ. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI).

สมชัย ฤชุพันธุ์ และคณะ. (2550). ระบบการเงินเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : มปป.

สาคร สุขศรีวงศ์. (2553). การจัดการ : จากมุมมองนักบริหาร. บริษัท จี. พี. ไชเบอร์ พรินท์ จำกัด.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). การปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของรัฐในมิติทางด้านเศรษฐศาสตร์. กรุงเทพฯ : บริษัท พิมพ์ ดีการพิมพ์ จำกัด.

